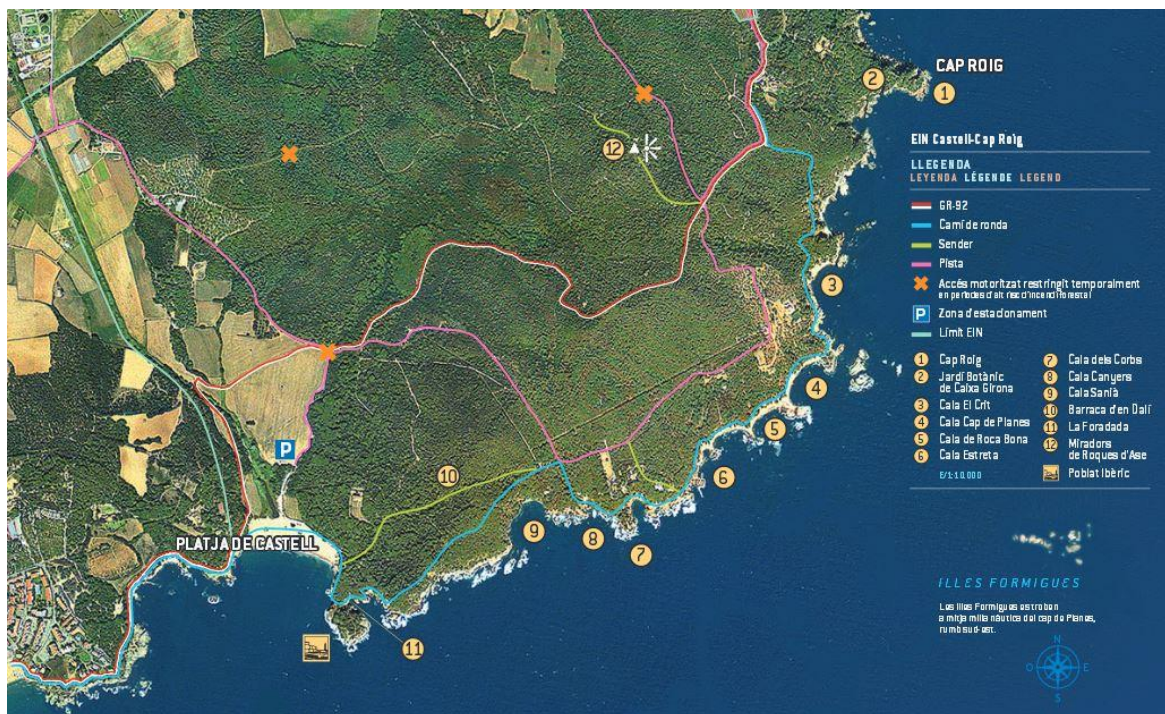

Històriesdemar en caiac

Els que coneixen Palamós i la Fosca ho saben prou bé. N'hi ha prou d'agafar el camí de ronda que voreja la pineda d'en Gori, baixa a les barraques de s'Alguer, s'enfila un altre cop entre atzavares per les tanques del mas Juny i trepitja la sorra de Castell, just davant dels joncs de la vella riera, que només trenca la sorra en dies de temporal gros. Després, el poblat ibèric, la Foradada i les mimoses i els pins que es retorcen increïblement damunt les roques camí de Canyers i de Cala Estreta. Aquest sí, aquest és el millor lloc del món.
(Rafel Nadal, Quan érem felços)

La Llegenda de la Fosca inèdit

La Platja de la Fosca deu el seu nom a la pedra que divideix aquesta en dues meitats. Aquesta roca és l'origen d'algunes històries com la del famós remolí xuclador que existeix als seus peus, aquesta llegenda pot tenir fonament en les perilloses corrents que s'hi creen amb mar de fons de llevant.

Hi ha, però una altre llegenda molt i molt antiga que relaciona els colors de la roca fosca amb el palau de la deessa Pirene i els seus darrers dies de vida.

Quan Pirenne fugia de Geiró, el monstre de tres caps assassí del seu pare, que va cremar tot el que avui són el Pirineus per acabar amb la seva vida, cosa que, malgrat el que està escrit, no va aconseguir.

La deessa va sobreviure i va fugir amb els seus servents per cercar un nou lloc per viure. Després d'un seguit de periples pel golf de Roses i la platja d'Aiguablava, finalment és va establir a prop de la punta de Sant Esteve a Palamós.

Allí descobrí un racó que li robà el cor. Allà mateix va ordenar als seus servents que li construïssin el seu nou palau, mig en terra, mig en mar. El palau fou alçat acompanyat de jardins exuberants i fonts i estanys i hortes ufanoses. Aquella platja solitària i tranquil·la esdevingué el seu petit paradís.

**foto: Jordi Marcó*

Prop d'aquella cala, en un penyal arrogant, s'alçava el castell de Sant Esteve. El seu senyor, assabentat de la bellesa i la dolçor de Pirene, li va enviar una comitiva per a convidar-la al castell. La deessa, pendent encara del seu estimat Hèracles, l'ignorà. Com ignorà també les posteriors súpliques i la multitud de regals que li enviava el senyor del castell.

I Pirene continuà la seva assossegada vida amb els passejos per la riba i els banys a la llum de la lluna. Amb els sopars d'estiu sota les oliveres del jardí i els cants amb flaire de gessamí i farigola. Fou precisament una d'aquelles nits, quan ja tothom dormia al palau que el ressentiment del senyor del Castell de Sant Esteve esclatà. Embogit, manà calar foc al palau i matar a la deessa.

El magnífic palau de Pirene quedà, doncs, reduït en cendres. Les pedres que resistiren la fúria de les flames van ser arrossegades lentament per segles i segles d'onades i ventades. Només un pedram, obstinat i ennegrit pel foc, resistí totes les inclemències i es mantingué com a testimoni d'aquella infausta nit.

Avui encara la podeu veure al mateix lloc. És la roca que dona nom a la platja. No gaire lluny d'allà enrunat, també hi veureu el castell de Sant Esteve.

(Aquesta versió va ser publicada l'any 1922 a la revista Marinada de Palamós)

S'Alguer. Un bon racó desembre 8, 2014

Hi ha un indret a la Costa Brava que, malgrat el pas dels anys i la degradació que ha patit la línia de costa, encara conserva l'encant d'aquest territori tal i com era abans de ser espoliat pel boom turístic. Es tracta de la *Cala de S'Alguer*, situada entre *la Fosca* i la *platja de Castell* a pocs quilòmetres de Palamós.

Envoltada de pins i atzavares, *S'Alguer* és una platgeta de còdols presidida per un conjunt de típiques casetes de pescadors que formen un petit nucli. Les parets emblanquinades i les portes i finestres pintades de colors vius, donen una singularitat especial a l'indret.

En realitat *S'Alguer* està format per quatre unitats diferenciades. Així, venint des de llevant, la primera platja que ens trobem és la *Cala Petita de S'Alguer* o *Cala Pellerida*. A continuació la *Cala de S'Alguer Gran* o *S'Alguer* pròpiament dit. Després, el *racó de la Barraca de la Cadena* i per últim la *Cala del Polvorí*.

Una vintena de construccions formen la unitat arquitectònica i paisatgística de *S'Alguer Gran*. Aquesta platja és on les barraques han patit més modificacions respecte a les originals.

A la *Cala Petita de S'Alguer*, encara hi ha en peus quatre barraques alineades mitgera permetgera que conserven alguns trets originals.

El *racó de la barraca de la Cadena* i a la *Cala del Polvorí* és on les construccions han patit menys modificacions. En la primera hi ha només una única construcció aïllada i en la segona quatre barraques alineades que conserven encara la volta de canó.

En el seu origen, les barraques de *S'Alguer* es van construir com a refugi pels pescadors de Palamós, ja que els esculls del davant protegeixen la platja de les llevantades i creen una mena de port natural. Les primeres barraques ja estan documentades al s. XV.

Amb els pas dels anys, les casetes de *S'Alguer* han canviat d'ús, ja no serveixen per aixoplugar-se del mal temps, per a guardar i arranjar els ormeigs de pesca o per a fer el ranxo esperant anar a llevar els arts. A inicis del s XX la majoria dels propietaris eren pagesos i tapers de les rodalies. Ara, els afortunats descendents d'aquests, reconvertits en estiuejants, omplen aquest espai durant l'estiu.

Les barraques d'aquest conjunt testimonien com vivien habitants de la zona fins fa ben poques generacions. Cal conservar *S'Alguer* com a testimoni mut del que va ser una època i una forma de viure que ara només roman en la memòria dels avis.

Una de les millors coses que es poden fer en aquest món és arribar-se a *S'Alguer* per mar i fora de temporada. Contemplar el paisatge plàcid i amable que ens ofereix és una molt bona teràpia. Mentre observo la tranquil·litat m'imagino a un grup pescadors preparant l'arròs de peix a peu de barraca. Fent-me senyals, un d'ells, em convida a que els acompanyi a l'àpat. I és que estic somiant o bé estic al paradís.

Salvem Castell gener 12, 2015

En un any on les consultes populars han estat en boca de tothom, potser és el moment de recordar de la mobilització de tot un poble contra la especulació urbanística. Es tracta de Palamós i de la campanya Salvem Castell.

Al nord de Palamós, Castell, és avui l'única platja verge de tota la Costa Brava. Hagués pogut acabar molt fàcilment com la seva veïna, La Fosca, totalment urbanitzada. Però, la voluntat popular va decidir el seu destí i avui l'espai Natural de Castell – Cap Roig és un focus d'atracció turística pel municipi.

Entre 1985 i 1990 el consistori de Palamós va redactar un nou Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) que substituïa el que hi havia en vigor. Arran d'aquesta modificació, la platja de Castell passava de ser sòl rústic a ser catalogat com a sòl urbanitzable programat. El nou pla preveia la possibilitat d'urbanitzar l'espai verge de Castell (La Plana i Paratge de Castell) amb una urbanització, segons deien, de “baixa densitat”. És a dir gairebé 400 habitatges, un hotel i un camp de golf.

Arran d'aquest canvi normatiu, l'any 1992 es presenten un parell de propostes per urbanitzar la zona. Dues promotors, *El castell S.A.* i *Camo S.A.* presenten Plans Parciaus per a desenvolupar el sector. Aquest és el detonant que va mobilitzar tot el poble i la creació de la plataforma *Salvem Castell*.

Salvem Castell va recollir 13.124 signatures que, va presentar a l'administració, demanant la requalificació i la protecció dels terrenys. Amb la força del suport popular la plataforma volia incloure els terrenys al PEIN (Pla d'Espais d'Interès Natural) i elaborar-ne un pla de gestió de l'espai.

L'Ajuntament, davant la pressió de les empreses promotores per una banda i pel suport popular en forma de signatures per l'altra, va decidir recórrer a un referèndum perquè fossin els palamosins els que decidissin sobre el futur del seu territori.

El referèndum es dugué a terme el 12 de juny de 1994. La campanya va ser dura i plena de desqualificacions cap a la plataforma ecologista. *Salvem Castell* va aguantar molt bé la pressió i va aconseguir un èxit sense precedents.

Els partidaris de requalificar els terrenys i impedir les propostes d'urbanització van guanyar pel 70% de vots, amb una participació superior a la meitat del cens. El 15 de juny en un ple extraordinari el consistori va presentar una moció per iniciar els tràmits de la modificació del Pla General i catalogar els terrenys com a sòl no urbanitzable.

De fet però, la Direcció General d'Urbanisme de la Generalitat no va descatalogar els terrenys fins al 2002 i ho va fer obligada per sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i del Tribunal Suprem. Malauradament però, per a aconseguir la titularitat pública de Castell, la Generalitat va haver de fer front a una indemnització en forma de compra a preu d'or, quan la sentència del tribunal ja era en ferm.

Al llarg de tot el procés es van presentar una trentena de recursos contenciosos als tribunals i una qüestió penal que donen idea de la forta pressió que les immobiliàries van exercir sobre la voluntat popular. Finalment Castell es inclòs al PEIN el 2003 després de 10 anys de mobilitzacions ciutadanes.

Com a conseqüència d'aquests fets, l'estat, amb el suport de la Generalitat, va canviar la normativa de consultes populars per evitar que cassos semblants es poguessin repetir i avui, com ja sabeu, una consulta semblant no tindria cap mena de valor legal.

En Quicu, el Robinson del Paradís inèdit

Un cop travessat el cap de Begur la tramuntana ens venia de cara. La mar estava esverada i les ratxes de vent dificultaven el nostre rumb. Haviem guanyat la punta de Sa Tuna i la imatge de la platja de Pals feia presagiar que a partir d'aquell moment patiríem molt més.

Amb prou feines eren les deu del matí i si allò pujava una mica més faria impossible la navegació en caiac. Vam parlar i vam decidir fer mitja volta. Era la segona vegada en el mateix punt que havíem de girar per culpa de la tramuntana.

Ja de tornada vam aturar-nos a Cala Estreta amb la intenció de fer una mica de comes pel camí de ronda. El dia havia canviat completament i s'imposava la calma, ens penedíem de la decisió pressa unes hores abans.

Ben entrada la tarda vam conèixer a un personatge singular que ens faria oblidar les nostres cabòries, en Quico. Aquest era el responsable que la barraca de pescadors de Cala Estreta presentés un aspecte excel·lent; tot endreçat, net i polit. En Quico és un palamosí d'adopció que dia sí dia també s'acosta a la barraca per mirar de que no hi falti res. De seguida ens va convidar a gaudir de l'espai: vam xerrar, vam menjar, vam beure i sobretot ens vam escoltar. En algun moment de la nit vaig imaginar les converses que anys enrere havia mantingut en Josep Pla amb l'Hermós, el pescador d'Aiguaxellida. En Quico estimava aquell tros de territori, s'el havia fet seu i el cuidava.

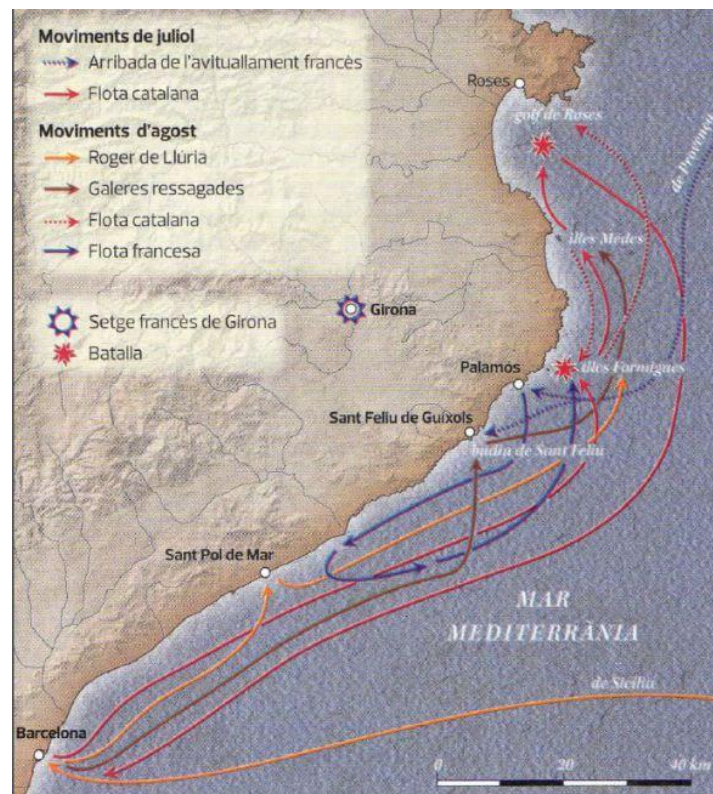
Ja ben entrada la nit, em vaig posar a la tenda disposat a dormir content d'haver donat la volta i d'haver conegut en Quico.

La batalla de les Formigues agost 22, 2013

“Mes no crec que cap peix s’atreveixi a alçar-se sobre el mar si no porta a la cua l’escut amb el senyal del rei d’Aragó” (Roger de Llúria 1285)

Les Formigues són un grupet de petits illot situats a menys d’una milla de la costa entre Palamós i Palafrugell. Aquest va ser l’entorn en el qual a l’any 1285 les tropes catalanes capitanejades per l’almirall Roger de Llúria van derrotar a les franceses en la batalla de les Formigues. Aquest és un dels enfrontaments navals més espectaculars de tots els lliurats a la costa Catalana. L’element més singular d’aquesta batalla és l’estratègia utilitzada per la flota catalana per tal d’enganyar a les naus franceses i portar-les al parany.

L'enfrontament tingué lloc entre el 28 d'agost i el 3 de setembre de 1285 durant el regnat de Pere II el Gran. L'armada catalano-aragonesa capitanejada per Roger de Llúria va vèncer l'exèrcit francès de Felip III l'Ardit.

Els antecedents de l'escomesa s'emmarquen en la intervenció catalana a la conquesta de Sicília, que serà fonamental per a la futura expansió mediterrània de la corona aragonesa. Aquest fet provoca que el Papa Martí IV excomuni Pere II, el privi dels seus regnes i que anomeni a Carles I d'Anjou com a nou rei. Per enderrocar al rei Pere s'organitza una croada en contra la corona catalano-aragonesa i un dels episodis d'aquesta guerra es el Setge de Girona.

Per alliberar la ciutat, l'armada catalana mira d'interrompre el subministrament de queviures, per via marítima que rebien les tropes franceses. Els catalans s'adonaren que si trencaven aquest subministrament, als francesos no els quedaria més remei que retirar-se de Girona. Els aliments eren portats des del port d'Aigües Mortes, a la Provença i eren descarregats als ports de Palamós i Sant Feliu de Guíxols, que tenien sota el seu control i d'allà fins a les tropes assetjadores.

Les galeres de Roger de Llúria salpen de Barcelona el 26 d'agost i es reuneixen a Sant Pol amb la resta de naus catalanes. En total quaranta quatre embarcacions. La nit del 28 d'agost la flota catalana intercepta a les naus franceses molt a prop de les Illes Formigues. La flota catalana encercla a les naus enemigues i els ballesters, amb les seves sagetes, aplanen el camí cap a l'assalt final. Els catalans capturen tretze galeres franceses i com era normal en aquell temps executen gran part dels presoners, respecten només la vida a uns cinquanta que poden pagar el rescat. Els tres-cents ferits són negats i als dos-cents seixanta presoners sans els hi treuen els ulls deixant-ne un de borni, per a que els retorni amb el seu rei. A continuació, les naus catalanes es dirigeixen al golf de Roses i la nit del 3 de setembre, enganyant als francesos, els van tornar a vèncer.

Aquestes derrotes navals van forçar a l'exèrcit francès a retirar-se i el seu rei, greument malalt, acabaria morint a Perpinyà.

El Crit desembre 17, 2012

El tros de costa inclòs dins l'espai d'Interès Natural de Castell – Cap Roig presenta alguns dels racons més encisadors de tota la costa catalana. Un d'ells és la *cala de "El Crit"* pertanyent al terme de Mont-ras.

Quan l'actual municipi de Mont-ras es va segregar de Palafrugell, aquest va quedar sense façana litoral, cosa que impedia als joves del municipi anar a fer el servei militar a Marina tal i com feien quan pertanyien a Palafrugell. Es per això Mont-ras, malgrat ser una població d'interior té una petita sortida al mar en un tram que compren tres cales: *el Crit, la font Morisca i la cala del Vedell*.

El Crit, tal i com s'intueix en el seu nom, conté una dramàtica llegenda que es remunta a les ràtzies pirates que va sofrir aquest tram de costa. Segons la mateixa, una nau barbaresca va fondejar en aquesta zona al ser sorpresos per una intensa boira. El pirates es van refugiar a la cala de la Font Morisca, al costat del Crit, per carregar aigua dolça. Quan estaven a la platja, els moriscos van sentir el cant d'un gall que provenia del *mas de Cal Gall Peric* i el capità de la nau anomenat Amara, va arribar fins al mas.

Dels quatre membres de la família, tres es van poder escapar i els moros van capturar a una de les dues filles a la que van portar fins a la platja del Crit. A partir d'aquest moment hi ha diverses versions sobre la mateixa història.

Sembla ser que la noia, al resistir-se en ser raptada va mossegar al capità Amara i aquest va decidir tallar-li el coll. El crit que va fer la donzella en ser assassinada va ser tant gran que es va sentir per tota la zona. Una altra versió diu que la noia va mossegar al capità pirata i que va aconseguir escapar-se i el que es va sentir era el crit del pirata barbaresc. En el que si coincideixen els dos finals és que els pirates van saquejar i cremar el mas.

Sigui com sigui, el Crit és avui racó realment bonic i molt poc freqüentat situat davant de les illes Formigues.

Els perills urbanístics que ha patit aquest paratge als anys 90 va ser el detonant per a la creació de l'associació *Salvem el Crit*, però això és una altra històriademar.

La Banyera de la Russa setembre 16, 2013

A la costa que hi ha entre Palamós i Calella de Palafrugell, just abans de creuar el Cap Roig, hi ha el racó que forma cala Massoni. Allí s'hi troba el que popularment es coneix com “*la banyera de la russa*”. Aquest és el nom amb que la gent de la contrada coneix aquest indret i que, poc a poc, ha anat substituint al nom de tota la vida.

Però, d'on surt aquest topònim?

Corria l'any 1927 quan [els Woevodsky](#) es van instal·lar en una Costa Brava que encara no coneixia el turisme. La parella es van enamorar d'un terreny a Cap Roig, molt a prop de Calella de Palafrugell. El matrimoni estava formada per Nicholas Woevodsky, un coronel tsarista que va fugir de Rússia abans de la revolució i per la seva muller Dorothy Webster, una aristòcrata anglesa afeccionada a la decoració i a les antiguitats. Tots dos, casats en segones núpcies, fugien de Londres després de sonades separacions.

La parella es va fer construir un castell en aquest paratge feréstec, prop del mar i ple de penya-segats. Nicholas i Dorothy van convertir Cap Roig en l'obra de la seva vida. De fet el projecte, a més de l'habitatge, contava amb la urbanització d'una extensa àrea que formava un esplèndid jardí botànic. Els Woevodsky no va arribar mai a viure en el castell, les obres d'aquest es van allargar durant més de trenta anys degut al seu elevat cost, a les dificultats econòmiques i a la guerra civil espanyola. A l'any 1975, quan Nicholas ja feia un any que havia mort, es van enllestir el projecte gràcies al contracte de cessió que es va signar a favor d'una entitat financera, aquest es va concretar al 1980 amb la mort de Dorothy.

Els Woevodsky solien rebre amants de renom a la seva finca i en bona mesura van ser uns bons ambaixadors de la Costa Brava malgrat que no van fer masses relacions amb la burgesia catalana de l'època.

La predilecció de Dorothy per a banyar-se en les aigües netes de cala Massoni va fer que es construís un accés des de la finca fins a la cala i a més es va edificar un embarcador a l'estil de les tradicionals barraques de pescadors de la zona. Aquest indret va ser batejat per la població local com a "*la banyera de la russa*". Allà els capricis de la natura formen una veritable piscina natural amb un túnel on Dorothy hi prenia els seus banys.

La llegenda conta que les anades de Dorothy cap a la cala eren seguides amb molta atenció pels pescadors i els curiosos de la zona, i es que segons sembla, Dorothy, una dama d'una bellesa extraordinària, es banyava conilla. Això però, és clar, és només una llegenda.